

มาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลผู้ให้บริการทางอินเทอร์เน็ตและการคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่ถูกกลั่นแกล้งผ่านไซเบอร์*

LEGAL MEASURES CONCERNING INTERNET SERVICE PROVIDERS AND PROTECTION OF CHILDREN AND YOUTHS AGAINST CYBERBULLYING

อุษณีย์ ตันสูงเนิน

Ussanee Tunsungnain

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Ramkhamhaeng University, Thailand.

E-mail: Ussanee@kku.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกำกับดูแลผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต และการคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่ถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ เนื่องจากปัจจุบันเทคโนโลยีมีความก้าวหน้าและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้ประชาชนเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้การเข้าใช้งานอินเทอร์เน็ตควบคุมได้ยาก จึงต้องมีกฎหมายเข้ามาควบคุมดูแล ซึ่งการเข้าใช้งานอินเทอร์เน็ตหากมีกฎเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่เคร่งครัดมากเกินไป ก็จะกลายเป็นอุปสรรค แต่หากกฎเกณฑ์หรือเงื่อนไขทางกฎหมายที่มีอยู่ขาดความชัดเจน ไม่มีความครอบคลุม อีกทั้งไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ก็สามารถเป็นช่องว่างให้มีการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้ โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นบุคคลที่สามารถเข้าถึงช่องทางในการติดต่อสื่อสารทางระบบอินเทอร์เน็ตอย่างกว้างขวาง จึงอาจก่อให้เกิดกรณีการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ขึ้น เพราะเด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มคนที่ต้องได้รับการปกป้องดูแลมากกว่าคนทั่วไป เพราะความสามารถของสภาวะร่างกายและสติปัญญาของเด็กอาจจะไม่เท่าเทียมกับผู้ใหญ่ จึงต้องมีกลไกพิเศษกว่ากรณีบุคคลทั่วไป

การศึกษาพบว่า กฎหมายเกี่ยวกับการกำกับดูแลผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต ยังไม่ครอบคลุมถึงเนื้อหาการกลั่นแกล้งผ่านทางไซเบอร์ต่อเด็กและเยาวชน รวมถึงมีช่องว่างในการนำมาบังคับใช้ จึงทำให้เกิดการละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคล ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทย ที่จะต้องศึกษาปัญหาทางกฎหมาย เพื่อแก้ไขหรือปรับปรุงเกี่ยวกับกำกับดูแลเกี่ยวกับผู้ให้บริการทางอินเทอร์เน็ต ในการแจ้งเตือน เพื่อปิดกั้นหรือลบเนื้อหาข้อมูลคอมพิวเตอร์ และการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่ถูกกลั่นแกล้งผ่านไซเบอร์ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเหมาะสมต่อเด็กและเยาวชน

คำสำคัญ: เด็กและเยาวชน, การกำกับดูแล, การกลั่นแกล้งผ่านไซเบอร์

* Received: 13 May 2022; Revised: 27 June 2022; Accepted: 29 June 2022

Abstract

This study aimed to examine the problem and legal measure concerning supervision of the internet service providers and protection of cyberbullied children and adolescents. At the present time, the technologies have been so much improved that people can access to internet system more considerably. Moreover, this incident results in significant impact on controlling of the internet consumption. Therefore, specific legal measures to regulate Internet access, under too strict rules or legal conditions, may hinder the internet accessibility. In addition, in case legal rules, and conditions to supervise internet access are imprecise and/or not suitable to the social situation, it can be the loophole of law which affects to violation of the rights and liberties of the individuals especially children and adolescents, who are more likely to access communication through internet system. As a result, children and adolescents need more legal protection than individuals. Because their physical conditions and intelligence may not have as great maturity as adults', there must be a more special legal mechanism than common people.

Findings demonstrated that due to a lack of integrity in the applicable laws and enforcement, the law governing internet service providers is vague and does not include cyberbullying against children and teenagers, infringing against people's rights and liberties. In order to address and improve the ability to regulate internet service providers, the pertinent laws pertaining to cyberbullying against children and adolescents, particularly in Thailand, should investigate the aforementioned legal issue. To maintain objectivity and defend the rights and liberties of kids and teenagers, the internet service providers must properly monitor for banning or remove misappropriated digital content.

Keywords: Children and Adolescents, Blocking, Cyberbullying

บทนำ

เมื่อประเทศไทยเข้าสู่สังคมยุคดิจิทัล ที่เทคโนโลยีดิจิทัล (digital technologies) อย่างคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต สื่อดิจิทัล และเครือข่ายทางสังคมต่าง ๆ ได้เข้ามาตอบสนองและเปลี่ยนแปลงรูปแบบพฤติกรรม การดำเนินชีวิตของคนในสังคมไทยให้มีความสะดวกสบาย และรวดเร็วในการเข้าถึงข้อมูล การติดต่อสื่อสาร และการทำธุรกรรมต่าง ๆ มากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการสำรวจของ We Are Social ผ่านรายงาน Digital 2021 Global Overview Report พบว่า คนไทยใช้งานอินเทอร์เน็ตมากถึง 69.5% เมื่อเทียบกับประชากรทั้งประเทศ โดยใช้เวลาบนโลกอินเทอร์เน็ตวันละมากถึง 8.44 ชั่วโมง

มากเป็นอันดับ 10 ของโลก (We Are Social, 2564) นอกจากนี้ จากรายงานพฤติกรรมผู้บริโภคด้าน Digital และ Social Media ที่ทั่วโลกจับตามอง คือ Global Digital Report ของ We Are Social และ Hoot suite แพลตฟอร์มด้านการบริหารจัดการสื่อสังคมออนไลน์ ที่สำรวจข้อมูลและพฤติกรรมการใช้งานดิจิทัลของผู้คนทั่วโลก ล่าสุดเปิดสถิติถึงเดือนกรกฎาคม เป็นช่วงครึ่งปีหลังของปี พ.ศ. 2564 พบว่า สถิติคนไทย 69% มีพฤติกรรมออนไลน์หลายอย่างเพิ่มสูงขึ้น โดยใช้ Social Media เป็นช่องทางหลักในการอัพเดทข่าวเป็นอันดับ 1 ของโลก หรือคิดเป็น 78% และอ่านข่าวออนไลน์มากเป็นอันดับ 2 ของโลก หรือคิดเป็น 91% อีกทั้ง สถิติในกลุ่มของ Social Media ยังพบว่า คนไทยใช้ Facebook มากเป็นอันดับ 8 ของโลก โดยโพสต์ Facebook เฉลี่ยคนละ 11 ครั้งต่อเดือน และคอมเมนต์บน Facebook เฉลี่ย 8 ครั้งต่อเดือน ใช้ YouTube มากเป็นอันดับ 18 ของโลก ใช้ Instagram มากเป็นอันดับ 16 ของโลก ใช้ Facebook Messenger มากเป็นอันดับ 6 ของโลก ใช้ Twitter มากเป็นอันดับ 10 ของโลก และยังพบว่าคนไทยเชื่อข่าวจาก Social Media เป็นอันดับ 2 ของโลกในปีนี้อีกด้วย (กรุงเทพธุรกิจ, 2564) อีกทั้งยังพบว่า อายุของประชากร (population by age group) ที่ใช้งานอินเทอร์เน็ตนั้น มีอายุ 13 ปีขึ้นไปมีจำนวน 60.1 ล้านคน อายุ 18 ปีขึ้นไปมีจำนวน 55.8 ล้านคน และอายุ 16 ปี ถึงอายุ 64 ปี มีจำนวน 48.3 ล้านคน

จากข้อมูลสถิติดังกล่าว จะเห็นได้ว่า เทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทและอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตของคนไทยอย่างมาก ส่งผลให้การเข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ตควบคุมได้ยาก จึงต้องมีกฎหมายเข้ามาช่วยกำกับดูแล ซึ่งการสื่อสารในยุคดิจิทัลที่เอื้อให้เข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลได้ง่าย เช่นนี้ จึงส่งผลให้เกิดพฤติกรรมกรรมการกลั่นแกล้งผ่านโลกไซเบอร์และคุกคามผู้อื่นผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (cyberbullying) โดยเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน

การกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ หมายถึง การสื่อสารด้วยการส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ลักษณะต่าง ๆ เช่น ข้อความ รูปภาพและคลิปวิดีโอได้ทันที ต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจงทางสื่อออนไลน์ โดยมุ่งส่งผลกระทบทางจิตใจต่อผู้ถูกรกระทำ เนื่องจากการกลั่นแกล้งในพื้นที่ไซเบอร์มีเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการติดต่อสื่อสารและความสัมพันธ์ของผู้คน ลักษณะของการกลั่นแกล้งประเภทนี้ จึงมีความแตกต่างจากการกลั่นแกล้งแบบดั้งเดิม (Ferguson, 2564) สำหรับการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ อาจกล่าวได้ว่าเกิดขึ้นในประเทศไทยตั้งแต่ในราวปี 2002 แต่ยังไม่จัดให้อยู่ในกลุ่มประเทศที่ประสบปัญหาและน่าเป็นห่วง ซึ่งประเทศไทยเคยมีผลงานวิจัยเรื่องหนึ่ง โดยข้อค้นพบที่ได้จากงานวิจัยคือการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ที่เกิดขึ้น ส่วนใหญ่มักมาจากนักเรียนที่พ่อแม่หย่าร้างหรือครอบครัวแตกแยก ซึ่งจะหันมากลั่นแกล้งเพื่อนคนอื่นทางอินเทอร์เน็ต เพื่อระบายความทุกข์ที่ตัวเองต้องประสบพบเจอในโลกไซเบอร์ (สาวตรี สุขศรี, 2561) และได้มีงานวิจัย โดยการศึกษาแบบ ผลกระทบและวิธีการจัดการเมื่อถูกรังแกบนโลกไซเบอร์ของเยาวชนสามจังหวัดชายแดนใต้ จากผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการถูกรังแกบนโลกไซเบอร์ ประกอบด้วยการถูกนิทา ด่าทอ ด้วยถ้อยคำที่หยาบคาย ถูกหมิ่นประมาท ถูกข่มขู่ และการถูกคุกคามทางเพศ ซึ่งส่งผลกระทบให้นักศึกษารู้สึกโมโห โกรธ รู้สึกคับข้องใจ รู้สึกเครียด วิตกกังวล และรู้สึกอับอาย ทั้งนี้ ยังส่งผลกระทบทางอ้อมทำให้สุขภาพจิตเสื่อมเสีย ร่างกาย

อ่อนแอ และเกิดภาวะซึมเศร้าจนไม่สามารถเข้าร่วมสังคมกับบุคคลอื่นได้ และมีภาวะคิดอยากฆ่าตัวตาย นักศึกษาส่วนใหญ่มีวิธีการจัดการเมื่อถูกรังแกบนโลกไซเบอร์ คือ การเจรจาต่อรอง การโต้ตอบกลับทันที การหยุดการโต้ตอบ การอดทนไม่โต้ตอบ และทำตัวเฉย ๆ การลบ หรือบล็อก การกลั่นกรองเพื่อน และการปรึกษาเพื่อนสนิท วิธีการจัดการที่นักศึกษาไม่เลือกใช้ คือ การปรึกษาพ่อแม่ ผู้ปกครอง และการดำเนินคดีตามกฎหมาย ทั้งนี้ เชื่อว่าไม่สามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้การถูกรังแกบนออนไลน์ (ธัญกร ตุดเกื้อ และมาลี สบายยิ่ง, 2560)

ดังนั้น จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาของพฤติกรรมการกลั่นแกล้งผ่านโลกไซเบอร์และคุกคามผู้อื่นผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (cyberbullying) ที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้เด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มคนที่ต้องการได้รับการปกป้องดูแลมากกว่าคนทั่วไป เนื่องจากความสามารถของสภาวะร่างกายและสติปัญญาของเด็กไม่เท่าเทียมกับผู้ใหญ่ จึงต้องมีกลไกพิเศษกว่ากรณีบุคคลทั่วไป ฉะนั้น หากเด็กและเยาวชนเป็นเหยื่อจากการถูกลั่นแกล้งผ่านไซเบอร์ และต้องการแจ้งผู้ให้บริการให้ลบหรือหยุดเผยแพร่เนื้อหาที่ตนถูกระทำละเมิด อีกทั้งไม่ต้องการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลหรือรายละเอียดที่เป็นเนื้อหาของการถูกระทำ เพราะอับอายหรือไม่ต้องการบอกกับบุคคลอื่นว่าตนเข้าเว็บที่สุ่มเสี่ยง และไม่มีความมั่นใจในกระบวนการยุติธรรมว่าจะสามารถค้นหาผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีได้หรือไม่ ด้วยเหตุนี้ จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายที่เหมาะสมเข้ามาช่วยกำกับดูแลเพื่อไม่ให้เกิดปัญหา cyberbullying ขึ้น ทั้งนี้ หากการสร้างเงื่อนไขข้อจำกัดที่เข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตที่เคร่งครัดมากเกินไป ก็จะกลายเป็นอุปสรรคในการเข้าถึง แต่หากกฎหมายหรือเงื่อนไขทางกฎหมายที่มีอยู่ขาดความชัดเจน ไม่มีความครอบคลุม อีกทั้งไม่มีความเหมาะสมกับในสถานการณ์ปัจจุบัน ก็จะทำให้เกิดเป็นช่องว่างทางกฎหมายที่จำกัดสิทธิในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนได้ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาความหมายเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งผ่านไซเบอร์ต่อเด็กและเยาวชน รวมถึงมาตรการทางกฎหมายในการแจ้งเตือน เพื่อปิดกั้นหรือลบเนื้อหาข้อมูลคอมพิวเตอร์ เพื่อให้ได้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะเชิงกฎหมายเกี่ยวกับการกำกับดูแลผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต ซึ่งจะทำให้สามารถปรับใช้กฎหมายได้อย่างเหมาะสมกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นและเท่าทันเทคโนโลยี และก่อให้เกิดความเป็นธรรมตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย อันเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของเด็กและเยาวชนได้อย่างแท้จริง

ปัญหาทางกฎหมายในการกำกับดูแลผู้ให้บริการทางอินเทอร์เน็ตและการคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่ถูกลั่นแกล้งผ่านไซเบอร์

ประเทศไทยมีกฎหมายในการกำกับดูแลผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต ได้แก่ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่องขั้นตอนการแจ้งเตือนการกระทำความผิดแพร่หลายของข้อมูลคอมพิวเตอร์ ในส่วนที่เกี่ยวข้องที่จะสามารถนำมาปรับใช้ได้ แต่ก็พบว่ากฎหมายเหล่านี้ยังไม่ครอบคลุมถึงความผิดเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งผ่านไซเบอร์ต่อเด็กและเยาวชน จึงทำให้พบ

ปัญหาอยู่หลายประการเกี่ยวกับความไม่ครอบคลุมในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่ถูก Cyberbullying อีกทั้งยังไม่ครอบคลุมและมีความเหมาะสมในการกำกับดูแลผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต ดังนี้

1. ปัญหาด้านการกำกับดูแลผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตในส่วนที่เป็น “เนื้อหา” ไม่ครอบคลุมถึงการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ต่อเด็กและเยาวชน กล่าวคือ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ที่กำหนดไว้ในมาตรา 14 ว่าการนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ดังต่อไปนี้มีความผิด (1) ข้อมูลโดยทุจริต (2) ข้อมูลอันเป็นเท็จ (3) ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หรือ (4) ข้อมูลลักษณะอันลามก (สาวตรี สุขศรี, 2563) โดยผลของมาตรา 14 จึงได้มีการออกประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง ขั้นตอนการแจ้งเตือนการระงับการทำให้แพร่หลายของข้อมูลคอมพิวเตอร์ โดยในประกาศมีระบบ “แจ้งเตือนให้ลบเนื้อหา” ตามข้อ 5 กำหนดว่า ผู้ให้บริการต้องจัดทำหนังสือแจ้งเตือนโดยมีแบบฟอร์มให้ผู้ให้บริการสามารถแจ้งให้ระงับการแพร่หลายหรือลบเนื้อหาที่มีความผิดตามมาตรา 14 เมื่อพิจารณาถึงฐานความผิดตามมาตรา 14 มีเพียงบางอนุมาตราเท่านั้นที่สามารถนำมาปรับใช้กับการกลั่นแกล้งทางออนไลน์ได้ เช่น การกลั่นแกล้งรังแกโดยการเผยแพร่ภาพลามกอนาจารของผู้อื่น ทำให้ผู้นั้นอับอายหรือถูกดูหมิ่น อาจปรับใช้มาตรา 14 (4) หรือหากมีการโพสต์ข้อความเกี่ยวกับผู้อื่นที่เป็นข้อมูลปลอมหรือเท็จ อาจเข้าองค์ประกอบความผิดมาตรา 14 (1) หรือ (2) ได้ แต่หากข้อความดังกล่าวมิได้มีลักษณะข้อมูลปลอมหรือเท็จ แม้ว่าจะส่งผลเหยียดหยามสบประมาทผู้อื่นทางออนไลน์ก็ไม่อาจปรับใช้ได้

ส่วนประมวลกฎหมายอาญามีเพียงบางมาตราที่สามารถนำมาปรับใช้กับการกลั่นแกล้งทางออนไลน์ คือมาตรา 326 ความผิดฐานหมิ่นประมาท บัญญัติว่า “ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท...” อย่างไรก็ตาม ความผิดตามมาตรา 326 นี้ ต้องเป็นการกล่าวร้ายย่นย้อเท็จจริงและต้องอาศัยข้อเท็จจริงที่เป็นไปได้ ดังนั้น การกลั่นแกล้งหรือล้อเลียนกันด้วยข้อความที่เป็นไปไม่ได้เช่น การว่าผู้อื่นว่าเป็น “ผีปอบ” “ชาติหมา” หรือคำว่า “หน้าผีเปรต” ไม่ผิดฐานหมิ่นประมาท จึงไม่มีความผิดตามมาตรา 326 อีกทั้งการปรับใช้ตามมาตราดังกล่าว ต้องเป็นการใส่ความผู้อื่นต่อ “บุคคลที่สาม” (ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ, 2556) ซึ่งการกลั่นแกล้งทางออนไลน์อาจไม่เข้าองค์ประกอบความผิดฐานหมิ่นประมาทเนื่องจากไม่มีบุคคลที่สามรับรู้ถึงข้อความดังกล่าว นอกจากนี้ ในมาตรา 328 ความผิดหมิ่นประมาทโดยการโฆษณา บัญญัติว่า “ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาทได้กระทำให้โดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพหรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ...” การจะเป็นความผิดตามมาตรา 328 นี้ ต้องมีความผิดฐานหมิ่นประมาทตามมาตรา 326 ก่อน หรือมาตรา 397 ความผิดฐานข่มเหงรังแก บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำความผิดประการใด ๆ ต่อผู้อื่นอันเป็นการรังแก ข่มเหง คุกคาม หรือกระทำให้ได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ...” แม้ว่าการรังแก ข่มเหง คุกคาม หรือกระทำให้ได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญจะเป็นความผิดแต่การกลั่นแกล้งออนไลน์ จะมีลักษณะรุนแรงถึงกับเป็นลักษณะการรังแก ข่มเหง คุกคาม หรือไม่ เพราะการคุกคามตามกฎหมายอาญาดังกล่าว อาจจะเป็นการใช้กำลังรังแก แต่การกลั่นแกล้งออนไลน์ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า เพราะส่วนมากผู้กลั่น

แก๊งออนไลน์จะไม่ใช่ผู้เปิดเผยตัวตน ดังนั้น จะเห็นว่าการกระทำผิดที่สามารถแจ้งให้ลบหรือระงับการแพร่หลายได้ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ยังไม่ครอบคลุมถึงความผิดเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งออนไลน์ในทุกกรณี จึงเป็นประเด็นปัญหาที่ต้องพิจารณากันต่อไป

2. ปัญหาด้านภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต กล่าวคือ เนื้อหาที่ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตในฐานะสื่อกลางต้องพิจารณาเพื่อดำเนินการปิดกั้นหรือลบเนื้อหาตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 มาตรา 15 กล่าวว่า ผู้ให้บริการไม่ต้องรับโทษฐานให้ความร่วมมือให้ความยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจ หากพิสูจน์ได้ว่ามีมาตรการเพื่อการแจ้งเตือนและระงับการเผยแพร่ หรือนำข้อมูลออกจากระบบคอมพิวเตอร์ที่ตนควบคุม ดูแล จะเห็นว่าระบบแจ้งเตือนให้ลบเนื้อหาเป็นคำสั่งทางปกครองซึ่งผู้มีอำนาจปกครองย่อมมีหน้าที่ตามกฎหมายในการดำเนินการ เพื่อตอบสนองความต้องการร่วมกันของสังคมดังกล่าว อันเป็นที่มาของภารกิจพื้นฐานของรัฐ (วนิดา แสงสารพันธ์, 2560) ซึ่งตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 เป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายของรัฐในการออกคำสั่งที่มีผลกระทบต่อสถานภาพสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล ซึ่งต้องกระทำโดยมีเหตุผลรองรับและชี้แจงน้ำหนักตามหลักความได้สัดส่วน ดังนั้น การที่รัฐจะสามารถออกคำสั่งเพื่อจำกัดสิทธิเสรีภาพได้นั้น คำสั่งดังกล่าวต้องมีความชัดเจน แน่นนอน ในประเด็นปัญหานี้ หมายถึง รัฐมีคำสั่งให้ผู้บริการต้องจัดทำระบบการแจ้งเตือนให้ลบหรือระงับการเผยแพร่ข้อมูลคอมพิวเตอร์ ซึ่งเนื้อหาความผิดที่ผู้ให้บริการมีหน้าที่ในการควบคุมดูแล เพื่อพิจารณาตัดสินว่าจะระงับหรือนำออกจากพื้นที่บริการของตนหรือไม่ คือความผิดที่ระบุไว้ตามมาตรา 14 ของกฎหมายฉบับดังกล่าว โดยจะเห็นว่าเป็นการกำหนดภาระหน้าที่และให้ดุลยพินิจกับผู้ให้บริการเป็นอย่างมาก เนื่องจากนิยามของคำว่าเนื้อหาที่ผิดกฎหมายมีความกำกวมหรือกว้างเกินไปจนไม่สามารถพิจารณาได้โดยง่ายว่าเนื้อหานั้นผิดกฎหมายหรือไม่ ความเสี่ยงนี้ส่งผลให้ผู้บริการอินเทอร์เน็ตหลีกเลี่ยงที่จะให้บริการรองรับเนื้อหาที่ผลิตโดยผู้ใช้ หรือมีแนวโน้มที่จะลบเนื้อหาตามที่ได้รับแจ้งเตือนโดยปราศจากการตรวจสอบที่เพียงพอ ในขณะที่ความเป็นจริง ระบบการแจ้งเตือนให้ลบใช้ได้กับเนื้อหาบางประเภทเท่านั้น ดังเช่นกฎหมายลิขสิทธิ์แห่งสหประชาชาติ (Digital Millennium Copyright Act) ของอเมริกา (Thainetizen, 2564) ที่มักใช้เฉพาะกับเนื้อหาที่สามารถพิจารณาว่าจะลบหรือระงับการเผยแพร่หรือไม่ เช่น กรณีของทรัพย์สินทางปัญญา หากมีการละเมิดลิขสิทธิ์

3. ปัญหาด้านการแจ้งเตือนให้ลบมีผลกระทบกับเจ้าของข้อมูลคอมพิวเตอร์ กล่าวคือระบบ “แจ้งเตือนให้ลบเนื้อหา” ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ในประกาศแจ้งเตือนฯ เมื่อผู้ให้บริการได้รับข้อแจ้งเตือนจากผู้ใช้บริการว่ามีการเผยแพร่ข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่เป็นความผิดตามมาตรา 14 หากผู้ให้บริการพิจารณาข้อแจ้งเตือนแล้ว และเห็นว่าข้อความนั้นผิดกฎหมายจริง จึงได้ดำเนินการระงับในส่วนข้อมูลที่มีการบอกแจ้ง เพื่อไม่ให้ข้อมูลแพร่หลาย แต่อย่างไรก็ตามใน ข้อ 5 (4) ของประกาศดังกล่าวให้สิทธิแก่

เจ้าของข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่ถูกกระทำการทำให้แพร่หลาย สามารถโต้แย้งการระงับดังกล่าวไปยังผู้ให้บริการเพื่อขอให้ยกเลิกการระงับการ ทำให้แพร่หลายของข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นได้ ทั้งนี้ เมื่อผู้ให้บริการได้รับการโต้แย้งตามประกาศการแจ้งเตือนฯ ข้อ 5 (4) (ข) แล้วผู้ให้บริการต้องยกเลิกการระงับการทำให้แพร่หลาย ตามที่ระบุไว้ในประกาศการแจ้งเตือนฯ ข้อ 5 (4) (ค) แต่ปรากฏว่าในประกาศการแจ้งเตือนฯ ไม่ได้กำหนดระยะเวลาไว้สำหรับให้ผู้บริการนำเนื้อหาดังกล่าวกลับขึ้นมาแสดงใหม่ เพียงแต่กำหนดว่า ผู้ให้บริการต้องดำเนินการยกเลิกการระงับการทำให้แพร่หลายของข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นตามความเหมาะสมและขึ้นอยู่กับสภาพของการให้บริการแต่ละประเภท (สราวุธ ปิตียาศักดิ์, 2555) ดังนั้น ประเด็นปัญหาจึงมีว่า การไม่มีกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนในระบบแจ้งเตือนให้ลบ สำหรับการนำเนื้อหาของผู้ให้บริการที่ถูกกระงับกลับขึ้นมาแสดงใหม่ มีผลกระทบในการประกอบกิจการ อีกทั้งกระทบถึงสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของผู้ให้บริการหรือไม่ อย่างไร

4. ปัญหาด้านการแจ้งเตือนเพื่อให้ลบหรือหยุดเผยแพร่ข้อมูลคอมพิวเตอร์ไม่คุ้มครองถึงข้อมูลส่วนบุคคล สิทธิในความเป็นส่วนตัวในการสื่อสารของเด็กและเยาวชน การเข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ตที่ไม่เหมาะสมย่อมส่งผลก่อให้เกิดอาชญากรรมทางด้านคอมพิวเตอร์ โดยเฉพาะกรณีของเด็กและเยาวชนที่สามารถถูกละเมิดสิทธิส่วนบุคคลหรือสิทธิความเป็นส่วนตัว รวมทั้งถูกละเมิดสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลได้โดยง่าย เพราะด้วยวัยที่ยังไม่มีวุฒิภาวะเพียงพอในการตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ หากกฎหมายหรือเงื่อนไขทางกฎหมายที่มีอยู่ ขาดความชัดเจน ไม่ครอบคลุมและไม่เหมาะสมสำหรับบุคคลดังกล่าวก็สามารถจะเป็นช่องว่างให้มีการแสวงหาประโยชน์หรือให้มีการกระทำความผิดกฎหมายได้

ทั้งนี้ มาตราทางกฎหมายในการควบคุมดูแลผู้ให้บริการในฐานะสื่อกลางอินเทอร์เน็ตตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ตามประกาศการแจ้งเตือนฯ ได้มีระบบไว้สำหรับผู้ให้บริการทั่วไปที่ต้องการแจ้งเตือนผู้ให้บริการระงับการแพร่หลายหรือนำข้อมูลออกจากระบบคอมพิวเตอร์ คือ (1) ในแบบฟอร์มร้องเรียนผู้ให้บริการต้องระบุชื่อ ที่อยู่ รายละเอียดของการกระทำความผิดที่เกิดขึ้น และ (2) ผู้ให้บริการต้องระบุรายละเอียดความเสียหายที่เกิดขึ้น โดยมาตรการดังกล่าวใช้ให้กับผู้ให้บริการที่เป็นบุคคลทั่วไปเท่านั้น ยังไม่ครอบคลุมถึงเรื่องการคุ้มครองเด็กและเยาวชน

การคุ้มครองเด็กตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มีหลักการที่สำคัญ คือ ให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแล ปกป้องคุ้มครองเด็กทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ รวมถึงการส่งเสริมสุขภาพ การพัฒนาและฟื้นฟู และการส่งเสริมความประพฤติของเด็ก ส่งเสริมหน้าที่ความรับผิดชอบของครอบครัว ชุมชน ภาครัฐ เอกชนในการร่วมกันคุ้มครองสิทธิของเด็ก ทั้งนี้ กฎหมายฉบับดังกล่าวกำหนดหลักการให้ปฏิบัติต่อเด็กไม่ว่ากรณีใด โดยให้คำนึงถึงผลประโยชน์ของเด็กเป็นสำคัญ และไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม (สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม, 2555) เพราะเด็กและเยาวชน เป็นกลุ่มคนที่ต้องการได้รับการปกป้องดูแลมากกว่าคนทั่วไป เนื่องจากความสามารถของสภาวะร่างกายและสติปัญญาของเด็กไม่เท่าเทียมกับผู้ใหญ่ จึงต้องมีกลไกพิเศษกว่ากรณีบุคคลทั่วไป ฉะนั้น หากเด็กและเยาวชนเป็นเหยื่อจากการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ และต้องการ

แจ้งผู้ให้บริการให้ลบหรือหยุดเผยแพร่เนื้อหาที่ตนถูกระทำละเมิด อีกทั้งไม่ต้องการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล หรือระบุรายละเอียดที่เป็นเนื้อหาของการถูกระทำเพราะอับอาย หรือไม่ต้องการบอกกับบุคคลอื่นว่าตนเข้าเว็บที่สุ่มเสี่ยง และไม่มี ความมั่นใจในกระบวนการยุติธรรมว่าจะสามารถค้นหาผู้กระทำ ความผิดมาดำเนินคดีได้หรือไม่ จึงมีประเด็นปัญหาว่า มาตรการแจ้งเตือนเพื่อให้ลบหรือระงับการ เผยแพร่ของข้อมูลคอมพิวเตอร์ ยังขาดการพิจารณาการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล สิทธิในความเป็น ส่วนตัวในการสื่อสารของเด็กและเยาวชนหรือไม่ อย่างไร

ทั้งนี้ เมื่อศึกษากฎหมายของสหรัฐอเมริกา พบว่า ได้มีการกำหนดให้ผู้บริการอินเทอร์เน็ตมีหน้าที่ต้องดำเนินการปิดกั้นหรือลบเนื้อหาที่อาจจะเป็นความผิดก่อนที่จะศาลจะพิจารณาตัดสินว่าเนื้อหา ดังกล่าวผิดจริงหรือไม่ โดยเรียกระบบนี้ว่า “การแจ้งเตือนให้ลบออกและยับยั้งการนำเข้า” (Notice and Stay Down) กำหนดไว้ในมาตรา 512 ของกฎหมายลิขสิทธิ์แห่งสหัสวรรษดิจิทัล (Digital Millennium Copyright Act 1998) ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตมีหน้าที่จัดระบบรับรองการแจ้งเตือนจาก เจ้าของลิขสิทธิ์ที่กล่าวหาว่าข้อมูลใดเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ และหลังจากนั้นจะต้องทำการลบหรือทำให้ เข้าถึงเนื้อหานั้นไม่ได้ โดยให้เจ้าของลิขสิทธิ์เป็นผู้ประเมินและตรวจสอบก่อนแจ้งไปยังผู้ให้บริการว่า ผู้ใช้บริการได้นำงานอันมีลิขสิทธิ์ของตนมาใช้โดยไม่ได้รับอนุญาตหรือกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์หรือไม่ (สาวตรี สุขศรี, 2563)

เมื่อเปรียบเทียบวิธีการการแจ้งเตือน การระงับทำให้แพร่หลายของข้อมูลคอมพิวเตอร์ ระหว่าง กฎหมายลิขสิทธิ์ดิจิทัล (Digital Millennium Copyright Act) และประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อ เศรษฐกิจและสังคม เรื่องขั้นตอนการแจ้งเตือนการระงับการทำให้แพร่หลายของข้อมูลคอมพิวเตอร์ ภายใต้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 นั้น จะเห็นว่า ระบบการแจ้งเตือนให้ลบเนื้อหาของกฎหมายลิขสิทธิ์ดิจิทัลของ สหรัฐอเมริกา ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตจะถูกกดดันให้ยอมทำตามความต้องการของเจ้าของลิขสิทธิ์ โดยไม่ได้ตรวจสอบเห็นว่า เนื้อหาที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์จริงหรือไม่ ซึ่งหากผู้ให้บริการ อินเทอร์เน็ตไม่ยอมทำตาม ก็ต้องเผชิญกับความเสี่ยงในคดีละเมิดลิขสิทธิ์ ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตจึงมี แนวโน้มจะลบเนื้อหาตามที่ได้รับแจ้งโดยปราศจากการตรวจสอบที่เพียงพอ ส่วนระบบของไทย ผู้ ให้บริการอินเทอร์เน็ตก็มีความกดดันและมีความเสี่ยงเช่นเดียวกัน เนื่องจากว่า ประกาศของกระทรวง ดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่องขั้นตอนการแจ้งเตือนการระงับการทำให้แพร่หลายของ ข้อมูลคอมพิวเตอร์ ภายใต้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ข้อความที่ต้องพิจารณาว่าต้องระงับการเผยแพร่หรือไม่ มีความคลุมเครือ ไม่มีความชัดเจน และการปรับใช้มาตรา 14 กับเนื้อหาต่าง ๆ ก็ย่อมต้องใช้ความ เชื่อวชาญด้านกฎหมาย บางกรณีเนื้อหาอาจจะยาวเกินไป หรืออาจจะยากต่อการทำความเข้าใจ ดังนั้น เมื่อมีการกำหนดให้ผู้บริการต้องกรองข้อมูลหรือเนื้อหาเกินความจำเป็น จึงส่งผลให้ผู้บริการเลือกที่จะใช้ วิธีตอบสนองที่รวดเร็วที่สุดคือ การปิดกั้นเพื่อไม่ให้ผู้ใช้บริการเข้าถึงข้อมูล

ส่วนเรื่องการโต้แย้งการระงับข้อมูลไปยังผู้ให้บริการเพื่อขอให้ยกเลิกการระงับทำให้แพร่หลายของข้อมูลคอมพิวเตอร์ เพื่อให้ผู้ให้บริการต้องอัปโหลดเนื้อหากลับขึ้นอีก ในสหรัฐอเมริกา ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตสามารถพิจารณาเอาเนื้อหากลับคืนขึ้นบนเว็บไซต์ได้ภายใน 10-14 วัน ซึ่งในช่วงเวลาระหว่างที่รอให้เนื้อหากลับมาเผยแพร่ นั้น อาจสร้างความเสียหายบางประการได้ ตัวอย่างเช่น ข้อมูลบางอย่างจะสำคัญต่อบางช่วงเวลาตามสถานการณ์บ้านเมืองเท่านั้น ดังนั้น แม้ว่าเนื้อหาจะถูกเอาคืนได้ แต่ความเสียหายที่ไม่อาจแก้ไขได้ย่อมเป็นมีผลกระทบต่อเจ้าของเนื้อหา นั้น ๆ ส่วนประเทศไทย การโต้แย้งการระงับข้อมูลไปยังผู้ให้บริการเพื่อขอให้ยกเลิกการระงับทำให้แพร่หลายของข้อมูลคอมพิวเตอร์ เพื่อให้ผู้ให้บริการต้องอัปโหลดเนื้อหากลับขึ้นใหม่อีกครั้ง ไม่มีข้อจำกัดเรื่องระยะเวลา ทำให้ไม่รู้ว่าจะทราบว่ามีเนื้อหาจะสามารถอัปโหลดกลับขึ้นที่เดิมได้อีกครั้ง และระยะเวลาที่ต้องรอคอยนั้นก็ไม่แน่นอนเพราะขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้ให้บริการ ซึ่งปัญหาข้อนี้กระทบกับเสรีภาพในการแสดงออก

ในสหภาพยุโรป เรื่องหน้าที่ในการกำกับดูแลเนื้อหาและความรับผิดชอบของผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต ให้ความสำคัญเช่นเดียวกัน เพราะเกี่ยวพันอย่างยิ่งกับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ดังนั้น เพื่อให้กฎหมายของรัฐสมาชิกเป็นไปในแนวทางเดียวกัน สหภาพยุโรปจึงประกาศการค้าอิเล็กทรอนิกส์ (Directive on Electronic Commerce) ซึ่งนอกจากแนวทางเกี่ยวกับการออกกฎหมายและหลักเกณฑ์ตลาดอิเล็กทรอนิกส์แล้ว ยังมีข้อกำหนดเกี่ยวกับหน้าที่ “จำกัดความรับผิด” ของผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตต่อเนื้อหาลักษณะต่าง ๆ ที่อาจเข้าข่ายเป็นความผิดอันเกิดจากการสร้างขึ้นโดยผู้อื่นหรือผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตด้วย ซึ่งจากการออกกฎหมายฉบับดังกล่าวก็รับเอา “ระบบแจ้งเตือนให้ลบออก” ของประเทศสหรัฐอเมริกามาใช้กับผู้ให้บริการด้วย ทั้งนี้ เพราะการรับรู้ถึงการมีอยู่ของข้อมูลที่เป็นความผิด จนอาจทำให้ผู้ให้บริการต้องเข้ามาร่วมรับผิดชอบในข้อมูลนั้น จะเกิดขึ้นได้ก็โดยได้รับการ “แจ้งเตือน” จากผู้พบเห็นหรือเกี่ยวข้องกับข้อมูลเหล่านั้นเท่านั้น อย่างไรก็ตาม Directive on Electronic Commerce ไม่ได้จำกัดเฉพาะการ “ลบออก” เท่านั้น หากแต่อาจใช้วิธีการ “ปิดกั้นช่องทางการเข้าถึง” ก็ได้ นอกจากนี้ ประเภของ “เนื้อหา” ที่ผู้ให้บริการมีหน้าที่หรือควรต้องลบออกเมื่อได้รับการบอกแจ้ง เพื่อเป็นข้อยกเว้นให้ตนไม่ต้องรับผิด ก็ไม่ได้หมายถึงเฉพาะแต่เนื้อหาที่ “ละเมิดผลงานลิขสิทธิ์” อย่างกรณีของ Digital Millennium Copyright Act เท่านั้น Directive on Electronic Commerce ยังใช้กับเนื้อหาที่เข้าข่ายเป็นความผิดทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นสื่อลามกอนาจารเด็กหมิ่นประมาท รวมทั้งละเมิดลิขสิทธิ์ด้วย (สาวตรี สุขศรี, 2563)

เห็นได้ว่า ระบบการแจ้งเตือนให้ลบเนื้อหา เป็นกลไกสำคัญอย่างหนึ่ง ระบบดังกล่าวช่วยให้ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตไม่ต้องรับผิดในเนื้อหาที่มีการกระทำละเมิดจากการกระทำของผู้อื่น ที่เป็นอย่างนั้นก็เพราะว่า กฎหมายเรียกร้องให้ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตสร้างระบบการแจ้งเตือนไปยังผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ และระบบการลบเนื้อหาที่มีการละเมิดลิขสิทธิ์ โดยจะเห็นว่าระบบการแจ้งเตือนให้ลบเนื้อหาของประเทศไทย คล้ายคลึงกับมาตรฐานที่ใช้ในสหรัฐอเมริกา เพียงแต่ไทยให้ดุลยพินิจอย่างกว้างขวางแก่ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตในการตัดสินใจว่าเนื้อหานั้น ๆ ควรที่จะอยู่ในโลกออนไลน์ต่อไปหรือไม่ ในขณะที่

อเมริกาใช้สำหรับเนื้อหาที่เป็นเรื่องการละเมิดสิทธิเท่านั้น อีกทั้งระบบการแจ้งเตือนให้ลบเนื้อหาควรมีมาตรการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลและข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชน ซึ่งปัญหาเหล่านี้เองเป็นช่องว่างของกฎหมายที่เป็นภัยต่อเสรีภาพบนโลกออนไลน์

ทั้งนี้ การที่กฎหมายกำหนดให้ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตเป็นผู้ดำเนินการควบคุม ตรวจสอบ หรือระงับข้อมูลหรือเนื้อหาที่เผยแพร่ ควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์ให้เป็นที่แน่ชัดว่าข้อมูลหรือเนื้อหาประเภทใดที่จะต้องถูกควบคุมหรือระงับการเผยแพร่ จะได้ง่ายต่อการตรวจสอบ อีกทั้งการนำระบบแจ้งเตือนดังกล่าวมาใช้ ควรกำหนดให้ครอบคลุมถึงเรื่องการกลั่นแกล้งผ่านไซเบอร์ต่อเด็กและเยาวชน และมีการกำหนดกระบวนการยุติธรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ใช้บริการ อีกทั้งไม่ควรให้ดุลยพินิจผู้ให้บริการเพื่อดำเนินการดังกล่าวมากเกินไป เนื่องจากผู้ให้บริการอาจดำเนินการปิดกั้นข้อมูลดังกล่าว เพื่อให้ตนหลุดพ้นความรับผิดชอบ ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาทางเทคโนโลยีและบริการต่าง ๆ บนอินเทอร์เน็ต ไปจนถึงกระทบต่อเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนด้วย

ดังนั้น จากปัญหาดังกล่าวจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทยที่จะต้องมีการแก้ไข ปัญหาและกำหนดมาตรการทางกฎหมาย เพื่อนำมาใช้กำกับดูแลเกี่ยวกับผู้ให้บริการทางอินเทอร์เน็ตในการแจ้งเตือนเพื่อปิดกั้นหรือลบเนื้อหาข้อมูลคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้ เพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดปัญหาเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิเสรีภาพของเด็กและเยาวชน จากการกลั่นแกล้งผ่านไซเบอร์

สรุป

ผู้เขียนมีความเห็นว่า มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับผู้ให้บริการทางอินเทอร์เน็ตในการแจ้งเตือนเพื่อปิดกั้น หรือลบเนื้อหาข้อมูลคอมพิวเตอร์ และการคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่ถูกกลั่นแกล้งผ่านไซเบอร์นั้น จะต้องมีความชัดเจนและครอบคลุมของกฎหมายในการกีดกันการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ต่อเด็กและเยาวชน อีกทั้งมีความเป็นธรรมต่อผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการ และได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมกับประเทศไทย ประกอบด้วยมาตรการทางกฎหมาย ดังนี้

1. มาตรการในทางกฎหมายเกี่ยวกับการกำกับดูแลเนื้อหาผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตในการแจ้งเตือน เพื่อปิดกั้นหรือลบเนื้อหาข้อมูลคอมพิวเตอร์ จะต้องครอบคลุมถึงเรื่องการกลั่นแกล้งผ่านทางไซเบอร์

2. การกำหนดภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตในฐานะสื่อกลางดังต่อไปนี้

- 2.1 กำหนดนิยามของคำว่า “กลั่นแกล้งผ่านทางไซเบอร์” ให้ชัดเจน

- 2.2 การกำกับดูแลใช้กับเนื้อหาที่สามารถพิจารณาได้ทันทีว่าเป็นเรื่องผิดกฎหมาย

3. กำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนสำหรับผู้ให้บริการนำเนื้อหาที่ถูกลบ หรือระงับเพื่อนำขึ้นมาแสดงใหม่

4. ระบบการแจ้งเตือนให้ลบหรือระงับการเผยแพร่คุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล และข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชน

ดังนั้น มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับผู้ให้บริการทางอินเทอร์เน็ตในการแจ้งเตือนเพื่อปิดกั้นหรือลบเนื้อหาข้อมูลคอมพิวเตอร์กรณีการกลั่นแกล้งผ่านไซเบอร์ต่อเด็กและเยาวชนนั้น จะต้องสร้างความสมดุลต่อสิทธิระหว่างผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต และผู้ให้บริการได้อย่างครอบคลุม แก้ไขปัญหาที่เกิดจากกฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ฉบับเดิมได้ ทั้งนี้ หากได้มีการพัฒนากฎหมายให้ครอบคลุมและชัดเจนขึ้น ก็จะสามารถสร้างความเป็นธรรมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ใช้บริการ อีกทั้งลดปัญหาเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิเสรีภาพของเด็กและเยาวชน จากการกลั่นแกล้งผ่านไซเบอร์

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพธุรกิจ. (2564). เปิดสถิติคนไทยเสพติดออนไลน์โซเชียลสูงติดอันดับโลก. เรียกใช้เมื่อ 4 สิงหาคม 2564 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/tech/950958>.
- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. (2556). คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคความผิดและลหุโทษ. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน.
- ธันยาร ตุดเกื้อ และมาลี สบายยิ่ง. (2560). รูปแบบ ผลกระทบ และวิธีการจัดการเมื่อถูกรังแกบนโลกไซเบอร์ของนักศึกษาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคใต้ของประเทศไทย. วารสารพฤติกรรมศาสตร์ เพื่อการพัฒนามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 9(2), 220-236.
- วนิดา แสงสารพันธ์. (2560). กฎหมายปกครองและวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม. (2555). การพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานศาลยุติธรรม.
- สราวุธ ปิตียาศักดิ์. (2555). กฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม.
- สาวตรี สุขศรี. (2561). อาชญากรรมความรุนแรง บนอินเทอร์เน็ต. วารสารนิติศาสตร์, 42(2), 291-292.
- สาวตรี สุขศรี. (2563). กฎหมายว่าด้วยอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์และอาชญากรรมไซเบอร์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอนคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Ferguson. (2021). Differences and Similarities Between Abuse, Bullying and Harassment. เรียกใช้เมื่อ 4 สิงหาคม 2564 จาก <http://www.netplaces.co/dealing>.
- Thainetizen. (2564). รู้จักหลักการ “Notice and Notice” สำหรับการกำกับเนื้อหาออนไลน์. เรียกใช้เมื่อ 14 กันยายน 2564 จาก <https://thainetizen.orgnotice-and-notice-content-regulation>.